Preek De Samaritaan Rotterdam, 1 november 2026, 10.00 uur
Jaarthema: 'Geworteld in het goede. Christus volgen in de wereld van nu'
Thema: 'De deugd van verwondering' naar aanleding van Psalm 8 (vooral vers 10) en Filippenzen 4: 4-9

1. Verwondering spreekt niet vanzelf
Een jongen en een meisje liepen op een avond over het strand. Het meisje zei: 'Kijk eens! Wat een prachtige, rode zonsondergang! Wow…' Ze keek de jongen met stralende ogen aan. Waarop hij zei: 'De zon gaat helemaal niet onder. Door de rotatie van de aarde verdwijnt hij alleen voor ons gezicht achter de horizon. Bovendien is de zon niet rood. Door de stand van de zon moet het licht een grote afstand afleggen door de atmosfeer. Rode lichtdeeltjes kunnen dat beter dan blauwe lichtdeeltjes, die onderweg vaker verstrooid raken vanwege de zuurstof en de stikstof in de atmosfeer. Het *lijkt* dus wel een rode zonsondergang, maar dat is schijn. Alles is verklaarbaar.'

Ja… of dit stelletje ook met elkaar verder gegaan is, dat weet ik niet. Maar ze leven wel in totaal andere werelden. Eén ding is wel duidelijk: het meisje heeft geleerd om zich te verwonderen, de jongen heeft daarin nog wel een lange weg te gaan.
Blijkbaar spreekt het niet vanzelf, dat je je verwondert. Wat is ervoor nodig om je te verwonderen? Wat nodig is, dat is je hart. Met je hoofd kun je dingen leren en begrijpen, met je hart, je gevoel, kun je je verwonderen. En dat lukt alleen als je tijd neemt, rust, als je aandacht geeft.
In de zomer stond ik een keer naar een struik te kijken. En pas toen ik langere tijd aan het kijken was, zag ik hoeveel bijen en hommels er om die struik heen aan het vliegen waren. Opeens zag ik ál dat leven, en hoe mooi dat werkt.

2. Wat is het heelal groot en de mens klein. En toch…
David, de dichter van Psalm 8 raakt ook helemaal verwonderd. Bij hem komt dat door de nachtelijke sterrenhemel. David is lang schaapherder geweest, dus hij zal vaak in de nacht de wacht gehouden hebben over de kudde en omhoog gekeken hebben. De nacht is sowieso een tijd waarin je makkelijk tot rust komt. En als je dan omhoog kijkt, dan kun je diep onder de indruk raken van de grootheid van het heelal. Vers 4 en 5: 'Als ik Uw hemel zie, het werk van Uw vingers, de maan en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt, wat is dan de sterveling, dat U aan hem denkt, en de mensenzoon, dat U naar hem omziet?'
Overdag ben je vooral gericht op de samenleving om je heen. Maar 's nachts, zeker als de hemel helder is en als er weinig kunstlicht is, 's nachts voel je je onderdeel van de kosmos, dat enorme heelal, zo groot, zo uitgestrekt, met ál die sterren… En juist omdat het heelal zo groot is, voel je jezelf zo klein. Wat ben je een nietig mensje, een stofje in dat enorme universum…
En toch… Vers 6: 'Toch hebt U hem weinig minder gemaakt dan de engelen…' Zo staat het er niet in het Hebreeuws, letterlijk staat er, kijk maar in de voetnoot: 'Toch hebt U hem weinig minder gemaakt dan God…' Ongelooflijk, dát staat er! 'U hebt hem weinig minder gemaakt dan God, en hem met eer en glorie gekroond.'
Die grote Schepper van alle dingen ziet jou en Hij ziet mij. Hij kent ons en Hij wil een band met ons onderhouden. Maar hoe is dat in vredesnaam mogelijk… die grote God en wij als kleine mensen…? Het is niet voor niets dat deze Psalm in het Nieuwe Testament wordt toegepast op Jezus. In Hebreeën 2: 6 zegt de schrijver: 'Iemand heeft ergens getuigd: Wat is de mens, dat U aan hem denkt, of de mensenzoon, dat U naar hem omziet? U hebt hem voor korte tijd minder gemaakt dan de engelen; met heerlijkheid en eer hebt U hem gekroond. U hebt hem gesteld over de werken van Uw handen; alle dingen hebt U onder zijn voeten onderworpen. Want bij het onderwerpen van alle dingen aan Hem heeft Hij niets uitgezonderd wat Hem niet onderworpen is. Nu zien wij echter nog niet dat Hem alle dingen onderworpen zijn, maar wij zien Jezus, met heerlijkheid en eer gekroond…'
Jézus is de volkomen mens, de ware mens, *Hij* is ten volle met eer en glorie gekroond. Door Jézus wordt deze Psalm helemaal waargemaakt, en alléén dankzij Hem worden ook wij met eer en glorie gekroond. Doordat Jezus gekomen is en zijn leven heeft opgeofferd aan het kruis, is er voor ons: genade, vrije genade. Je mag op Hem vertrouwen, Hij heeft de straf gedragen óók voor alles waarmee jij en ik God verdriet doen. Dat vraagt wel van ons: berouw, schuldbelijdenis. Je fouten toegeven en je leven veranderen, echt veranderen. Maar twijfel nooit aan de genade van God! Gisteren was het 31 oktober, Hervormingsdag. 509 jaar geleden sloeg Maarten Luther zijn 95 stellingen aan de deur van de Slotkapel in Wittenberg. Eén de dingen die Luther in de Bijbel herontdekte, dat was precies dit: de genade. Dat wij geen punten hoeven te scoren bij God, maar dat Hij ons genade geeft, puur en alleen vanwege Jezus Christus. En weet je, ook daar kun je aan wennen, aan dat idee: 'Ja, inderdaad, dankzij Jezus is er genade. Oké. Fijn.' Maar wil je ontdekken hoe onvoorstelbaar bijzonder dat is, die genade? Ga bijvoorbeeld een keer praten met iemand die vanuit de islam christen geworden is. Of misschien geldt dat voor jouzelf. In de islam gaat het er altijd om dat je moet presteren, dat je niet dit doet en wel dat, altijd regels en wetten. Genade, dat is zó rijk, zó bijzonder! Leer erbij stil te staan, leer je te verwonderen. Doe vanavond je ogen maar eens dicht en ga maar eens in je gedachten tien minuten aan de voet van het kruis staan. Kijk omhoog, zie hoe Jezus daar hangt te bloeden voor jou… Dat is genade. Leer je te verwonderen over zoveel liefde. Léér je te verwonderen, want verwondering is er nooit vanzelf.

3. Waarom is de verwondering vaak zo ver weg?
Hoe komt het eigenlijk dat de verwondering vaak zó ver weg is? Nou, zal ik een paar dingen noemen?
Ten eerste door onze ***haast***. Altijd maar haast. Voor verwondering heb je tijd nodig, tijd en rust en stilte. Neem vaker de tijd voor een wandeling, of voor een fietstochtje. En laat het op je inwerken, alles wat je ziet aan moois. Vrijdag heb ik voor het eerst weer gefietst nu mijn arm weer zo goed als genezen is. Ik fietste over het bruggetje over de Rotte, en het was er zó mooi, met al die herstkleuren. Zó mooi… Even later ben ik omgekeerd, terug naar dat bruggetje, om er even te genieten en een foto te maken.
Om je te verwonderen heb je rust nodig. Neem af en toe wat rust, en laat de gejaagdheid even los. Dat is één.
Verwondering is ook vaak ver weg door onze ***welvaart***. Wij vinden het allemaal zó gewoon: dat de winkels vol met eten liggen, elke dag. Dat er altijd schoon drinkwater is, 24 uur per dag, en dat we het koud en warm uit de kraan kunnen laten lopen. We vinden het zó gewoon dat er elektriciteit is. En we vinden het onbegrijpelijk dat nieuwe bedrijven moeten wachten op een stroomaansluiting. Alles is vanzelfsprekend voor ons. Maar besef je wel hoe bijzonder het allemaal is? Ik weet nog heel goed dat er een keer een congres was in Amsterdam van evangelisten uit de hele wereld, duizenden evangelisten. In een artikel in *Trouw* vertelde een journalist dat hij in de trein meereisde met twee Afrikaanse evangelisten, van hun logeeradres naar het congres in Amsterdam. Hij schreef: 'Een van de evangelisten kijkt uit het raam. Hij is één en al verwondering over wat hij ziet. Hij kijkt mij aan en zegt: Jullie leven in een soort paradijs.'
Wat belemmert ons in die verwondering? De haast en de welvaart, en ook ***de manier waarop we naar de dingen kijken, vaak alléén met ons verstand***. Denk even aan die jongen van het begin: 'De zon gaat helemaal niet onder. Door de rotatie van de aarde…' blablabla.
Professor Arie van den Beukel – helaas vorig jaar overleden – schreef prachtige boekjes over geloof en natuurkunde. Dat was zijn vakgebied, hij was hoogleraar natuurkunde in Delft. En hij heeft het over de 'nothingbuttery'. Mensen die zeggen: 'Een regenboog? Dat is niets anders dan een logisch natuurverschijnsel, het breken van het licht.' 'Niets anders dan',

‘nothing but’. Vandaar die term ‘nothingbuttery’. ‘Een embryo? Niets anders dan een klompje cellen. Een mens? Niets anders dan wat je eet.’ Zo wordt alles klein gemaakt, onbelangrijk, onbeduidend… ‘nothingbuttery’. Maar wat zegt Psalm 8? Precies het omgekeerde! ‘Wat is de mensenzoon, dat U naar hem omziet? Toch hebt U hem weinig minder gemaakt dan God en hem met eer en glorie gekroond.’ Laat je niet inpakken door de haast, en door de welvaart, en door de ‘nothingbuttery’, dat je alles alleen maar ziet als materie, dat zelfs de mens niks anders is dan een ding, een bewegend ding. Zonder verwondering wordt het leven zo plat als een dubbeltje. En zonder verwondering kom je niet bij God. Want verwondering is de kiem van geloof. Vanuit de verwondering ga je knielen voor je Schepper, en ga je de HERE danken en loven. Verwondering maakt je intens blij met God, waardoor je die woorden van Paulus gaat begrijpen, die hij schreef in Filippenzen 4: 4, we hebben het gelezen: ‘Verblijd u altijd in de Here; ik zeg het opnieuw: Verblijd u.’ Weet je wanneer Paulus dat schrijft? Hij schrijft dat vanuit de gevangenis! ‘Wees altijd blij in de Heer!’ Dus zelfs in de meest moeilijke omstandigheden. Want juist dan is Hij dichtbij, veel dichterbij dan je denkt. Verwondering is broodnodig. De grote geleerde Albert Einstein heeft eens gezegd: ‘Een mens die niet meer even kan stilstaan om zich te verwonderen, is zo goed als dood.’

4. Hoe leer je verwondering?
Maar hoe leer je het dan, verwondering? Nou, eigenlijk hebben we al een aantal dingen gezien. ik zet ze nog eens keer op een rijtje.
1. Probeer te vertragen. Neem af en toe tijd voor het genieten van schoonheid. Als je bijvoorbeeld onder een grote boom doorloopt, stop gewoon eens even en kijk omhoog. Verwonder je over zo’n reusachtige kastanje of eik. En eer de Schepper ervoor. Als iemand je een verhaal vertelt, zit dan niet op het puntje van je stoel om met jouw verhaal daarover heen te gaan, maar denk je even in in wat die ander zegt. Stel het je maar eens voor, laat het binnenkomen en verwonder je over wat die ander vertelt.
2. Denk vanuit de hemel. Hoe zou God hier tegenaan kijken? Als je boos bent op iemand of je bent ongeduldig, verwonder je dan over Gods geduld met mensen, en ook Zijn geduld met jou.
Als je ziek bent, loop je niet op te vreten van frustratie, maar vraag je af wat God ermee voor zou kunnen hebben om dit te laten gebeuren. En verwonder je over Zijn wijsheid.
Als je ontevreden bent, vraag je dan af hoe Gód kijkt naar je situatie, Hij die ook alles ziet wat er in Afrika gebeurt en in India en in Oekraïne, en je gaat vanzelf anders denken en je verwonderen dat je zo ontevreden was. Dat is twee: denk vanuit de hemel.
En dan ***3. maak ruimte voor kunst.*** Kunst kan je helpen om je te verwonderen. Hoe kijk je bijvoorbeeld naar het licht? Misschien kijk je alleen met de ogen van een klusser: er moet genoeg licht zijn. Of je kijkt met de ogen van een wetenschapper. Het licht heeft een snelheid van 300.000 kilometer per seconde, en het heeft de kenmerken van een golfbeweging en van bewegende deeltjes. Maar in de kunst leer je je te verwonderen. Bijvoorbeeld door dit prachtige gedicht van Ida Gerhardt. Daarin gata het óók over licht, maar zó anders! Het gedicht heet ‘Zondagmorgen’.
Het licht begint te wandelen door het huis / en raakt de dingen aan. Wij eten / ons vroege brood gedoopt in zon. / Je hebt het witte kleed gespreid / en grassen in een glas gezet. / Dit is de dag waarop de arbeid rust. / De handpalm is geopend naar het licht.
Zo kan een gedicht je brengen tot verwondering. Maar denk ook aan muziek, hoe kan muziek je niet raken en brengen tot aanbidding van God? Of een schilderij, soms een film. Kunst kan een weg openen naar God.
Ten slotte het belangrijkste: ***4. Leef dicht bij de Bijbel***.
Verwaarloos je Bijbel niet. De Bijbel wordt veel te vaak verwaarloosd. En als je dat doet, dan is dat tot je eigen nadeel, tot schade aan je ziel. Lees de Bijbel, elke dag, en léét de Bijbel ook. Om maar weer even terug te komen op de Reformatie: Luther vertaalde de Bijbel in de taal van gewone mensen, dat was niemand gewend, want de Bijbel werd alleen in het Latijn gelezen. Veel mensen wisten amper wat erin stond. Maar door de boekdrukkunst konden er veel Bijbels worden gemaakt en verspreid. Alleen: als de inquisitie je betrapte met een Bijbel in je bezit, dan ging je op de brandstapel. Het is niet te geloven, maar de kérk, de Rooms-Katholieke kerk, verbood dus in die tijd het gebruik van de Bijbel! Jij en ik: wij kunnen zó de Bijbel lezen, er wordt ons niets in de weg gelegd. Lees die Bijbel, leef dicht bij de Bijbel en blijf je verwonderen, dat is vier.
En als je je verwondert, zul je het vanzelf uit willen roepen, net als David aan het eind van Psalm 8: ‘HERE, onze Here, hoe machtig is Uw Naam op de hele aarde!’ Overal, in elk land, in elk volk!

5. Iedereen kan de verwondering leren
Tenslotte nog even terug naar professor Arie van den Beukel. Zijn eerste boekje over geloof en natuurkunde heette *De dingen hebben hun geheim*. In dat boek zegt hij: ‘Je kunt héél veel redeneren over geloof, maar geloof moet je zíén in het leven van mensen.’ En dan beschrijft hij drie mensen, onder wie zijn vader. Zijn vader had altijd kei- en keihard gewerkt als boer, maar er kwam nooit een klacht over zijn lippen. Met liefde en met passie was hij ouderling in de kerk. Echt een lichtend voorbeeld.
Maar toen was dat boek uitgekomen, en de mensen die de familie kenden, zeiden tegen Arie van den Beukel: ‘Je hebt wel je vader beschreven, die was sterk en krachtig. Geen wonder dat hij een voorbeeld was van geloof voor jou. Maar je moeder… die was heel anders.’ En in zijn tweede boek, *Met andere ogen*, beschrijft Van den Beukel dan zijn moeder. Een vrouw die in haar jeugd als dienstmeisje moest werken. Afgebeuld werd ze voor een hongerloontje. Ook later, in haar huwelijk, was ze altijd aan het werk. En Arie’s moeder was anders dan zijn vader. Hij schrijft: ‘Hij was een optimist, onbezorgd, zij niet. Ze zag de dingen altijd van de donkere kant. Ze voelde zich onrustig, onveilig, opgejaagd. Ze kon, natuurlijk niet elke dag, maar wel regelmatig, uitbarsten in stormen van wanhoop. Als ik daaraan terugdenk, krimp ik weer in elkaar.’ Hoe is het met zo iemand? Kan ook zo iemand verwonderd zijn? Van den Beukel schrijft dit: ‘Eén van mijn eerste herinneringen. Ik moet vier, hoogstens vijf jaar geweest zijn. Ik speelde op de grond, zij stond aan de strijkplank en streek de was. Ze zong. Ik weet nog precies wat ze zong, want ze vroeg mij om mee te zingen. Het was de oude berijming van Psalm 25: Wie heeft lust de HEER te vrezen, ‘t allerhoogst en eeuwig goed? God zal Zelf zijn Leidsman wezen; leren, hoe hij wand’len moet.’ Natuurlijk ‘begreep’ ik geen woord van wat ik zong. Maar het tafereel staat diep in mij gekerfd om de sfeer van haar zingen, omdat ik daar voor het eerst iets gewaar geworden moet zijn van dat ‘allerhoogst en eeuwig goed’.’
Van den Beukel vertelt ook hoe zijn moeder hem leerde bidden. ‘’s Avonds bracht ze ons naar bed, één voor één. Ze liet me in pyama knielen voor het bed en samen zongen we dan het gebedje dat ze ons geleerd had: ‘Ik ga slapen, ik ben moe.’’ Later legde ze hem uit hoe hij zelf kon bidden: ‘Vertel Hem maar alles, zei ze. En vergeet vooral de andere mensen niet.’
En dan, als ze oud geworden is en jarenlang geworsteld heeft met dementie, komt ze te overlijden. Arie van den Beukel spreekt op haar begrafenis. ‘Daar stond ik dan op de kansel om, als haar oudste zoon, een ‘woord van gedachtenis’ te spreken met een stem die maar niet wou. ‘Dit is een dag van droefheid, maar ook van bevrijding,’ zo begon die toespraak. Onder mij stond de kist met de bloemenkrans. En toen ik, met ogen die ook al niet helder zagen, de kerk in keek, viel mij met onweerstaanbare kracht het woord van de psalmist in: ‘Die met tranen zaaien zullen met gejuich maaien.’ De oogst zat daar voor mij, om de zaaister heen, en die oogst mocht er wezen. Kinderen en kleinkinderen. Een grote, welvarende, hechte familie, geworteld in het geloof, door vader en haar aan ons doorgegeven. Ja, ook door haar, dat schoot door me heen in een flits, waarin ik dat voor het eerst klaar en helder zag. Het kostte mij geen moeite daar, op dat moment, te geloven dat voor de maaister de tijd van het juichen was aangebroken. Nu, voor het eerst en voorgoed.’
Dit vind ik zo’n mooi stukje. Arie van den Beukel leerde het geloof en de verwondering en de dankbaarheid van zijn optimistische vader. Maar hij leerde die verwondering óók van zijn moeder, angstig, vaak depressief. Ook door haar werkte de Heilige Geest.
Léér je te verwonderen. Door 1. te vertragen. Door 2. te denken vanuit de hemel. Door 3. ruimte te maken voor kunst. En vooral door 4. dicht bij de Bijbel te leven.
Voed de verwondering en je bent een gezegend mens! Amen.

Reageren op de dienst? Bel of mail: René van Loon, 010-442 6280, renevanloon@samaritaan.org